Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van decreet tot oprichting van een fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid - Definitieve goedkeuring

Samenvatting
Het interregionale samenwerkingsakkoord betreffende het kader voor de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil zal een aantal nieuwe financiële stromen creëren. Voor het beheer van deze financiële stromen wordt een nieuw begrotingsfonds, het Fonds voor Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid, opgericht.

Zo bepaalt het samenwerkingsakkoord dat producenten van bepaalde zwerfvuilgevoelige producten tegen 15 april van elk jaar een bijdrage betalen voor het zwerfvuilbeleid, en het meten en beheren van zwerfvuil. Via dit begrotingsfonds zullen deze ontvangsten naar de verschillende betrokken actoren worden verdeeld (gemeenten, intercommunales, provincies en bepaalde overheidsinstanties).

Daarnaast wordt via het samenwerkingsakkoord een interregionaal kader gecreëerd voor het beleid rond de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Om het beleid van de gewesten inzake de preventie en het beheer van de betrokken afvalstoffen te financieren wordt een heffing opgelegd aan de UPV-systemen. Tevens zijn heffingen voorzien als sanctie bij het niet naleven van bepaalde doelstellingen (inzamel- en verwerkingsdoelstellingen, hoogte van reserves).

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein Omgeving
ISE Afval- en materialenbeheer

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Dit is een initiatief van de Vlaamse Regering op voorstel van de Vlaamse Minister van Omgeving en Landbouw.

Het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2025-303-PD werd afgeleverd op 22 augustus 2025.

Initieel maakte voorliggend voorontwerp van decreet deel uit van het programmadecreet BO 2026. Het advies van de Inspectie van Financiën KS/2025003285(4) werd afgeleverd op 18 september 2025. Het begrotingsakkoord werd afgeleverd op 2 oktober 2025.

Het voorontwerp van decreet werd voor de een eerste keer principieel goedgekeurd op 3 oktober 2025, als onderdeel van het programmadecreet BO2026.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen heeft advies gegeven op 15 oktober 2025. De Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen heeft advies gegeven op 17 oktober 2025. De Raad van State oordeelde echter in haar advies nr. 78.299 over het programmadecreet BO2026 dat de spoedeisendheid voor dit voorstel niet kon aanvaard worden: *"Dat is evenmin het geval voor artikel 86 van het voorontwerp, dat een Vlaams fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid opricht. Hoewel deze bepaling krachtens artikel 163, eerste lid, van het voorontwerp in werking treedt op 1 januari 2026, blijkt uit de bijkomende motivering dat de ontworpen regeling kadert binnen een samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 'betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil' dat bepaalt dat de producenten van bepaalde zwerfgevoelige producten tegen 15 april 2026 voor de eerste keer een bijdrage moeten betalen in het meten, vermijden en beheren van zwerfvuil (artikelen 18, 22, 27 en 36) en dat de Interregionale Commissie voor de UPV uiterlijk op 1 april 2026 het concreet te betalen bedrag communiceert (artikelen 8, 9, 18, 22, 27, 36). Vermits deze bijdragen waarvan in de bijkomende motivering van de spoedeisendheid gewag wordt gemaakt, slechts zullen kunnen worden betaald nadat de parlementen van de betrokken overheden ermee hebben ingestemd, kan niet worden aangenomen dat de adviesaanvraag wat artikel 86 van het voorontwerp betreft zo spoedeisend is dat een adviesaanvraag op dertig dagen niet volstaat."*

Het voorstel werd daarom in een apart decretaal traject hernomen. Het voorontwerp van decreet werd voor de tweede keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering op 24 oktober en voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

De Raad van State heeft advies nr. 78385 gegeven op 26 november 2025, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973. De Raad van State stelt in dit advies in punt 6: *"Het voorontwerp kan pas op ontvankelijke wijze om advies worden voorgelegd nadat de definitieve versie van het genoemde ontwerp van samenwerkingsakkoord zal zijn ondertekend namens de betrokken partijen*."

De Raad van State heeft advies nr. 78.934 gegeven op 18 maart 2026, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Dit oprichtingsdecreet voor een begrotingsfonds hangt samen met de omzetting van de SUP-richtlijn (Richtlijn (EU) 2019/904 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde

kunststofproducten op het milieu). In uitvoering van deze Richtlijn moeten de zwerfvuilkosten gelinkt aan bepaalde plasticproducten gedragen worden door de producenten.

De uitvoering van deze uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor zwerfvuil is vastgelegd in het interregionale samenwerkingsakkoord betreffende het kader voor de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil. Het samenwerkingsakkoord introduceert vier heffingen.

1. Zwerfvuilheffing: heffing in kader van de UPV Zwerfvuil.

	Bedrag in euro*
Gemeenten en IC's	60.935.966
Provincies en agentschappen	3.311.009
Mooimakers	6.232.569
Handhaving	1.065.769
TOTAAL	**71.545.314**

* zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 28 november 2025

   Bij de UPV Zwerfvuil zijn ook administratieve geldboetes voorzien bij het niet betalen of betalen van het onjuiste bedrag van de zwerfvuilheffing.

2. UPV-heffing:
   Deze heffing is analoog aan de bestaande "halve euro" voor huishoudelijk verpakkingsafval, die nu ook wordt voorzien voor andere stromen onder UPV (o.a. batterijen, matrassen, voertuigen, olie…). Voor Vlaanderen worden de ontvangsten ingeschat op zo'n 2,5 miljoen euro.

3. Heffing als sanctie indien het beheersorganisme te hoge reserves heeft.

4. Heffing als sanctie indien de inzamel- en verwerkingsdoelstellingen niet gehaald worden.

Beide eerste heffingen zijn jaarlijkse, recurrente heffingen. De heffingen als sanctie worden enkel geïnd indien de voorwaarden niet worden nageleefd. De aanwending van de ontvangsten van de heffing is vastgelegd in het samenwerkingsakkoord. Voor de zwerfvuilheffing betreft dit het vergoeden van zwerfvuilkosten van overheidsinstanties. Voor de andere heffingen betreft dit het bijdragen tot de financiering van het beleid van de Gewesten inzake de preventie en het beheer van de betrokken afvalstromen.

Elk gewest is autonoom bevoegd om te beslissen bij welke overheidsinstelling de heffingen worden ontvangen. Elk gewest beslist eveneens over de aanwending van de ontvangen heffingen binnen de contouren van het samenwerkingsakkoord. Voor Vlaanderen is OVAM aangewezen als de instelling die de verdeling van de ontvangsten van het Vlaamse aandeel in de zwerfvuilheffing over de diverse overheidsinstellingen organiseert.

OVAM wordt ook aangewezen als de instelling die de UPV-heffing en heffingen als sanctie bij het niet naleven van bepaalde UPV-doelstellingen ontvangt en beheert. Deze aanduiding is ingegeven door het samenvallen van de doelstelling waarvoor deze heffingen worden opgelegd, met het bevoegdheidsdomein van OVAM.

In deze zal OVAM ook zelf een deel van de zwerfvuilheffing ontvangen en beheren. Het betreft met name dat deel dat wordt toegewezen aan de werking van Mooimakers en het project handhaving zwerfvuil.

Voor het ontvangen van de inkomsten uit de diverse heffingen wordt een apart begrotingsfonds opgericht. Het creëren van een apart begrotingsfonds is vereist cf. het eerdere advies nr. 74.614 van

de Raad van State van 30 november 2023: "*Deze artikelen voeren nieuwe belastingen in die moeten "bijdragen tot de financiering van het beleid van de Gewesten inzake de preventie en het beheer van de betroffen (lees: betrokken) afvalstoffen". Indien het de bedoeling is om de ontvangsten van deze heffingen aan te wenden voor specifieke uitgaven, dient hiertoe door elk gewest een begrotingsfonds te worden opgericht. Het oprichten van een dergelijk fonds strekt ertoe af te wijken van het beginsel van de niet-affectatie van de ontvangsten door, in een organieke wettekst tot oprichting van het begrotingsfonds, sommige op de middelenbegroting aangerekende ontvangsten te bestemmen voor uitgaven waarvan die wettekst het voorwerp vaststelt*."

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

We verwijzen hiervoor naar de artikelsgewijze bespreking in de Memorie van Toelichting.

3. ADVIES RAAD VAN STATE NR. 78.934

De Raad van State geeft in punt 4. van haar advies aan dat de verdeelsleutel tussen de gewesten niet duidelijk bepaald is voor de volgende bepalingen van het voorontwerp:

- *Artikel 3, 2°, van het voorontwerp, in zoverre het gaat om artikel 7, § 3, van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008*.

De Raad van State neemt akte van het antwoord dat tijdens de adviesperiode werd bezorgd; en geeft aan dat het aan de partijen bij het samenwerkingsakkoord zal toekomen om op basis van de aangehaalde bepalingen in het samenwerkingsakkoord UPV en Zwerfvuil tot een verdeling van de inkomsten tussen de gewesten te komen. Artikel 3, 2°, van voorliggend ontwerp dient dan ook niet te worden aangepast.

- *Artikel 3, 4°, van het voorontwerp, in zoverre het gaat om artikel 9, § 10, van het nieuwe samenwerkingsakkoord van 9 februari 2026.*

De Raad van State stelt in haar advies dat voor dit artikel kan worden aangesloten bij het antwoord dat tijdens de adviesperiode werd bezorgd en dat verwijst naar artikel 8 van het samenwerkingsakkoord UPV en Zwerfvuil. Er zijn dan ook geen aanpassingen nodig aan voorliggend ontwerp.

- *Artikel 3, 5°, van het voorontwerp, in zoverre het gaat om artikel 7, § 4, van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008.*

De Raad van State maakt voor dit punt dezelfde vaststelling als vermeld in artikel 3, 2°, van het ontwerp. Het betreft hier echter een heffing per inwoner – naar analogie met punt 4° van artikel 3 – waarbij de ontvangsten worden ingezet voor het beleid van de gewesten. De verdeling tussen de gewesten gebeurt dan ook op basis van het inwonersaantal van de respectievelijke gewesten. Artikel 3, 5°, van voorliggend ontwerp dient niet te worden aangepast.

De Raad van State vraagt verder om in de artikelen 3, 1°, 3°, 4°, 6° en 7°, van het ontwerp telkens de datum van het samenwerkingsakkoord (9 februari 2026) aan te vullen. Dit werd aangepast.

4. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Voor meer details verwijzen we naar de definitieve goedkeuring van het interregionale Samenwerkingsakkoord betreffende het kader voor de uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil (VR 2025 2811 DOC.1115/1).

Volgende ontvangsten vanuit de zwerfvuil-heffing zijn voorzien:

	Ontvangsten in euro*
Mooimakers	6.232.569
Handhaving	1.065.769
Provincies en agentschappen	3.311.009

* zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 28 november 2025

Daarnaast ontvangt de OVAM ook de inkomsten van een UPV-heffing voor welbepaalde UPV-stromen (o.a. batterijen, matrassen, voertuigen, olie…), analoog aan de bestaande "halve euro" voor huishoudelijk verpakkingsafval. Deze heffing wordt afzonderlijk voor welbepaalde afvalstromen onder UPV in gevoerd en moet pas betaald worden eens het uitvoerende Samenwerkingsakkoord voor de respectievelijke afvalstroom van kracht wordt. Deze bedraagt maximaal zo'n 2,5 miljoen euro.

B. ESR-TOETS

We verwachten een verwaarloosbare budgettaire impact. In principe worden de ontvangsten van dit begrotingsfonds in hetzelfde jaar uitgegeven. Een klein saldo als gevolg van laattijdige betalingen is echter mogelijk.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Voor meer details verwijzen we naar de definitieve goedkeuring van het interregionale Samenwerkingsakkoord betreffende het kader voor de uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil (VR 2025 2811 DOC.1115/1).

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Voor meer details verwijzen we naar de definitieve goedkeuring van het Interregionaal Samenwerkingsakkoord betreffende het kader voor de uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil (VR 2025 2811 DOC.1115/1).

Volgende ontvangsten vanuit de zwerfvuil-heffing zijn voorzien:

	Ontvangsten in euro *
Gemeenten en IC's	60.935.966
Provincies en agentschappen	3.311.009

* zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 28 november 2025

Overeenkomstig het principe dat de vervuiler betaalt, en overeenkomstig de Europese SUP-richtlijn, dient de heffing om de kosten te compenseren van de overheidsinstanties die instaan voor het beheer van zwerfvuil. In Vlaanderen zullen de producenten met het huidige voorstel 43,93% van de Vlaamse zwerfvuilkosten dragen. De overheden blijven instaan voor 56,07% van de kosten.

5. VERDER TRAJECT

Dit ontwerp van decreet zal na definitieve goedkeuring door de Vlaamse regering worden ingediend bij het Vlaams Parlement.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van decreet tot oprichting van een fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister bevoegd voor omgeving, te gelasten voornoemd ontwerp van decreet tot oprichting van een fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en de bijhorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

7. BIJLAGEN

- Ontwerp van decreet
- Memorie van toelichting
- Advies van de Raad van State